

Aanvullende module Leefstijlmonitor Middelen 2020

Onderzoeksdocumentatie

Auteurs:

Frank Engelen

Anouk Roberts

Christianne Hupkens

Boukje Janssen

Inhoudsopgave

1.	Steekproefontwerp	3
1.1	Randvoorwaarden	3
1.2	Doelpopulatie	5
1.3	Doelgroepgerichte optimalisatie	5
1.4	Steekproeftrekking en -bewerking	9
1.5	Van herbenaderbare cawi-nonrespons naar cati- en capi-uitzet	10
2.	Vragenlijstontwerp.....	11
3.	Benaderingsstrategie	12
3.1	Waarneemstrategie	12
3.2	Brieven en folder	14
3.3	Verhuizers	14
3.4	Dataverzameling in de Bijlmer en op de Waddeneilanden	15
4.	Uitvoering veldwerk	16
4.1	Aanpassingen onderzoeksopzet	16
4.2	Maatregelen aan-huis waarneming Covid19 pandemie	21
4.3	Veldwerkresultaten	23
5.	Bijlage I – Benaderingsstrategie.....	32
5.1	Benaderingsstrategie internetwaarneming	32
5.2	Benaderingsstrategie telefonische waarneming	32
5.3	Benaderingsstrategie aan-huis waarneming	32

1. Steekproefontwerp

1.1 Randvoorwaarden

Bij het ontwerp van het onderzoeksdesign is uitgegaan van de volgende randvoorwaarden:

1. Het veldwerk wordt doorlopend uitgevoerd. De veldwerkperiode van iedere module loopt steeds één heel kalenderjaar. In januari van elk nieuw jaar schakelen de vragenlijsten qua inhoud over naar de nieuwe module. Het veldwerk van de module Roken, Alcohol en Druggebruik wordt uitgevoerd in januari tot en met december 2020.
2. De waarneemstrategie bestaat uit internetwaarneming, mogelijk gevolgd door telefonische (cati) of aan-huis (capi) herbenaderingen van de internet non-respons, afhankelijk van het telefoonbezit en het al dan niet doelgroepgericht uitgedund worden van een steekproefpersoon.
3. Steekproefpersonen ontvangen een aanschrijfbrief en een folder met het verzoek om de vragenlijst via internet in te vullen. In de brief zijn een inlogcode en een gebruikersnummer opgenomen. Daarnaast wordt in de aanschrijfbrief ingegaan op het doel van het onderzoek. Degenen die naar aanleiding van de aanschrijfbrief niet responderen krijgen maximaal twee keer een rappelbrief. De aanschrijf- en rappelbrieven worden verstuurd met 72-uurs post. Personen die naar aanleiding van één van de brieven via de CBS-helppdesk hebben aangegeven niet te kunnen of willen deelnemen aan het onderzoek, worden niet als potentieel voor de telefonische of aan-huis waarneming aangewezen.
4. De doelpopulatie verschilt per jaar, afhankelijk van het thema van de betreffende module. De doelpopulatie voor de module Roken, Alcohol en Druggebruik (2020) bestaat uit de in Nederland woonachtige personen van 15 jaar of ouder die deel uitmaken van particuliere huishoudens. De institutionele bevolking, dat zijn personen in inrichtingen, instellingen of tehuizen, en personen die niet zijn geregistreerd als ingezetene in de Basisregistratie Personen (BRP) worden voor geen enkele module in dit onderzoek benaderd.
5. Vanwege de afwijkende doelpopulatie zal voor uitvoeringsjaar 2020 opnieuw een steekproefontwerp worden gemaakt op vergelijkbare wijze als voor uitvoeringsjaar 2019. Voor de onderzoeksjaren 2021 en 2022 zullen de ontwerpen voor respectievelijk 2019 en 2020 als basis gelden; zij zullen worden geüpdatet naar de dan geldende responskansen.
6. Voor de Leefstijlmonitor wordt een personensteekproef getrokken.
7. De linker grens van het 95%-betrouwbaarheidsinterval van het verwacht aantal responsen is ten minste 10.000. Er is sprake van een resultaatverplichting.
8. Per module/uitvoeringsjaar zijn oversamplings naar leeftijdsklasse afgesproken met de volgende responswensen als grondslag:
 - a. module Beweging, Ongevallen en Sport (2019 en 2021): 1.550 responsen elk in de leeftijdsklasse 0-11 jaar en 12-17 jaar;
 - b. module Roken, Alcohol en Druggebruik (2020 en 2022): 3.300 responsen in de leeftijdsklasse 20-34 jaar.Bij het steekproefontwerp zullen deze wensen als eisen worden behandeld, maar er zal niet op worden gemonitord of gestuurd.
9. De precieze uitzet en responskansen worden bij het opstellen van het steekproefontwerp en het onderzoeksdesign bepaald. Hierbij wordt gekeken naar de meest recente realisaties van responskansen per mode en telefoonbezit. Uitgangspunt is dat de omvang van de cawi-steekproef voor een geheel uitvoeringsjaar niet boven de 22.000 eenheden uitkomt. Indien noodzakelijk kan in overleg met de opdrachtgever de initiële uitzet worden verhoogd.

10. De steekproef voor iedere module/uitvoeringsjaar wordt in twaalf porties uitgezet. De steekproefporties worden rondom de overgang van kalenderjaren en modules volledig uitgebaat. Door de verschillen in de doelpopulatie per module ontstaat er jaarlijks een zogenaamd schakeleffect. Hiervoor zal in het steekproefontwerp worden gecorrigeerd.
11. De steekproeven worden verrijkt met telefoonnummers. Voor het verrijken van de steekproeven met telefoonnummers worden externe partners ingeschakeld.
12. Vanaf uitvoeringsjaar 2019 is voor het eerst een doelgroepgerichte herbenadering van cawi non-respondenten toegepast. Dit houdt in dat de doelpopulatie op basis van geschatte responskansen wordt opgedeeld in groepen die onderling verschillende herbenaderingsstrategieën ondergaan. Cawi non-respondenten uit groepen met een hoger responspercentage via cawi zullen een kleinere kans krijgen om door te stromen naar de cati of capi herbenadering. Het uiteindelijke doel is een zoveel als mogelijk gelijk responspercentage over alle modes van waarneming voor elke doelgroep. Dit leidt tot vermindering van spreiding in responskansen door minimalisatie van de variatiecoëfficiënt van de responskansen, wat een maat is voor de representativiteit van de respons ten opzichte van de populatie. Dit wordt gedaan met door CBS geschreven programmatuur, waarmee binnen een gesteld budget een optimaal steekproefontwerp gemaakt kan worden. Deze werkwijze zal ook voor de uitvoeringsjaren 2020 tot en met 2022 worden toegepast.
13. Uit de herbenaderbare cawi-non-respons wordt een selectie gemaakt die daadwerkelijk wordt herbenaderd. Naar verwachting wordt effectief 48,9% van de herbenaderbare cawi-non-respons selectief uitgedund en niet herbenaderd. De steekproeven voor de telefonische herbenadering worden daarnaast zodanig uitgedund dat iedere maand een zelfde aantal adressen wordt aangeboden aan de telefonische waarneming. Hetzelfde wordt gedaan voor de aan-huis waarneming.
14. Om de respons te verhogen worden onconditionele incentives ingezet. Concreet ontvangen respondenten een VVV-cadeaukaart ter waarde van 5 euro die bij de aanschrijfbrief wordt ingesloten.
15. Het CBS, RIVM en de voor een betreffende module relevante partijen uit het Consortium stellen in onderling overleg de inhoud van de vragenlijsten en de vraagformuleringen vast. Hierbij wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met eventuele eerder gebruikte vraagformuleringen van zowel het CBS als eigen onderzoeken van de partijen.
16. Voor uitvoeringsjaren 2020 tot en met 2022 is een afspraak gemaakt van maximaal 200 uur vragenlijstontwerp en maximaal 100 uur vragenlijstbouw per uitvoeringsjaar / module.
17. De gemiddelde duur van de vragenlijst bedraagt maximaal 30 minuten in de aan-huis (capi) mode en 25 minuten in de telefonische (cati) mode.
18. Ten behoeve van dit onderzoek zullen alle (nieuwe) interviewers die worden ingezet een instructie via E-Learning, een schriftelijke handleiding en een factsheet ontvangen. Daarnaast zijn alle interviewers specifiek getraind in het verkrijgen van medewerking van respondenten.
19. Het CBS en het RIVM hebben voor uitvoeringsjaar 2019 aanschrijf- en rappelbrieven opgesteld waarin wordt aangegeven dat het CBS en het RIVM samenwerkingspartners zijn in het onderzoek. Aanpassingen in deze brieven behoeven goedkeuring van beide partijen. In de aanschrijfbrief wordt vermeld dat het om een gezamenlijk onderzoek gaat waarbij het CBS de verzamelde gegevens aanvult met enkele reeds bij het CBS aanwezige variabelen (informed consent).
20. Interviews worden afgenomen in de Nederlandse taal.
21. Indien kinderen tot de doelpopulatie van een module behoren (2019 en 2021), worden daarbij de richtlijnen gevolgd die het CBS hanteert voor het benaderen van kinderen. Voor kinderen onder de 12 jaar wordt uitgegaan van proxy beantwoording door de ouders of

- verzorgers. Voor kinderen van 12 t/m 15 jaar wordt toestemming gevraagd aan de ouders of verzorgers.
22. De verzamelde data wordt na afloop gewogen. De weegfactoren worden samen met verrijkingen uit registers aan het definitieve bestand toegevoegd. Teven wordt een non-respons- en plausibiliteitsanalyse uitgevoerd.
 23. Het RIVM ontvangt maandelijks een standaard voortgangsoverzicht met daarin de veldwerkresultaten per mode en totaal.
 24. Bij tegenvallende veldwerkresultaten wordt in overleg met het RIVM gezocht naar herstel- of respons bevorderende maatregelen.
 25. Op de CBS-website komt informatie over dit onderzoek voor respondenten. Tevens zijn medewerkers van de CBS-helpdesk geïnstrueerd, zodat zij vragen van respondenten kunnen beantwoorden en hen op weg kunnen helpen waar nodig.
 26. In de vragenlijst wordt met standaard CBS-vragen gevraagd naar de opleiding van de respondent. Het CBS zal op basis van de gegeven antwoorden komen tot classificatie/afleiding van opleiding op 2 digit-niveau.
 27. Antwoorden op de vragen naar welke sporten respondenten beoefenen worden door het CBS getypeerd. Antwoorden op de overige open vragen in de vragenlijst worden niet door het CBS getypeerd.
 28. De respons zal worden verrijkt met de volgende variabelen:
 - Herkomst (autochtoon, westerse allochtoon, niet-westerse allochtoon);
 - Leeftijd van de onderzoekspersoon op enquêtedatum;
 - Geslacht;
 - Burgerlijke staat;
 - Samenstelling huishouden;
 - een regionale variabele;
 - Stedelijkheid;
 - Sociaal economische categorie van de persoon;
 - Gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen (in kwintielen).In de aanschrijfbrief wordt hier naar verwezen. Hiermee is de doelbinding gewaarborgd.
 29. Het definitieve bestand wordt op uiterlijk 1 april volgend op het onderzoeksjaar opgeleverd.
 30. Het CBS zal een microbestand maken en geschikt maken voor Remote Access (RA). Het RA-bestand bevat ook variabelen die het RIVM en andere consortiumpartijen aanleveren. Gebruik van het bestand door derden geschiedt via Remote Access of via On Site Werken. Kosten voor de toegang tot de RA-omgeving van het CBS zijn niet inbegrepen en zullen derhalve separaat worden gefactureerd conform de/het vigerende RA-voorwaarden en beleid van het CBS.
 31. Ook wordt het bestand op een standaard wijze (generiek) statistisch beveiligd tot CCF (Controlled Circulation File).

1.2 Doelpopulatie

De doelpopulatie van LSM bestaat in 2020 uit alle in Nederland woonachtige personen van 15 jaar of ouder die deel uitmaken van een particulier huishouden. Dit wordt geoperationaliseerd als al die personen in de doelpopulatie die zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) en die niet behoren tot de institutionele bevolking (i.e. personen in inrichtingen, instellingen, of tehuizen).

1.3 Doelgroepgerichte optimalisatie

Net als in 2019 zal de cawi-nonrespons doelgroepgericht cati/capi-herbenaderd worden. Dit houdt in dat in de doelpopulatie groepen worden onderscheiden die onderling verschillende herbenaderstrategieën ondergaan: groepen met een goede cawi-respons zullen minder of niet worden herbenaderd, en groepen met een slechtere cawi-respons juist meer. Doel daarvan is een verbetering van de representativiteit van de respons ten opzichte van de populatie door vermindering van de spreiding in responskansen; de variatiecoëfficiënt van de responskans is een maat daarvoor.

Bij de opdeling van de doelpopulatie in geschikte subgroepen is gebruik gemaakt van drie variabelen: een herkomstvariabele welke Nederlanders en personen met een migratieachtergrond onderscheidt; de indikking in kwintielen van het gestandaardiseerd besteedbaar huishoudinkomen met onbekende inkomens in het laagste kwintiel; en een indikking van leeftijd in negen categorieën (15- t/m 34-jarigen in vijfjaarsklassen, 35- t/m 74-jarigen in tienjaarsklassen, en 75-plussers gezamenlijk). De uitkruising van deze variabelen verdeelt de doelpopulatie in negentig groepen, en op basis van de realisaties bij LSM 2018 zijn voor al die groepen (non)responskansen bepaald. Vervolgens is de programmatuur voor doelgroepgerichte optimalisatie toegepast met die volledige uitkruising als doelgroepenindeling, wat heeft geresulteerd in meerdere verschillende herbenaderstrategieën. Voor elk van die resultaten zijn daarna groepen met vergelijkbare herbenaderstrategieën samengevoegd, om te komen tot kleinere aantallen doelgroepen. Met elk van de resulterende indelingen zijn vervolgens opnieuw optimale scenario's bepaald. Er is uiteindelijk gekozen voor een clustering met twaalf subgroepen die in theorie én in simulaties tot één van de beste variatiecoëfficiënten leidt; zie daarvoor tabel 3.2.1.

Tabel 3.2.1: Doelgroepen bij herbenadering van cawi-nonrespons, LSM 2020

		huishoudens-inkomen	leeftijdsbereik							
			15-19	20-24	25-29	30-34	35-44	45-54	55-64	65-74
migranten	kwintiel 1	3	1	1	1	1	2	2	2	3
	kwintiel 2	4	2	3	3	3	2	2	4	4
	kwintiel 3	9	2	2	3	4	6	4	10	7
	kwintiel 4	5	2	2	2	6	4	11	11	9
	kwintiel 5	9	7	7	7	6	12	8	11	11
Nederlanders	kwintiel 1	5	7	7	3	2	5	4	4	4
	kwintiel 2	11	4	7	5	9	9	9	8	5
	kwintiel 3	11	8	8	9	12	10	10	12	8
	kwintiel 4	10	6	9	9	11	11	12	12	8
	kwintiel 5	12	6	8	12	10	12	12	12	9

De doelgroepen zijn puur samengesteld op basis van de realisaties bij LSM 2018. Vanwege de geheel dalende trend in responsdeelname is bij het bepalen van het steekproefontwerp echter gebruikgemaakt van een bestand met responskansen die per mode met een factor naar beneden zijn bijgesteld.

De variatiecoëfficiënt van de responskans is geminimaliseerd onder de volgende randvoorwaarden:

- Een eis van 10.000 responsen in totaal, en de wens van 3.300 in de leeftijdsklasse 20-34 jaar. In de berekeningen is de responswens behandeld als een responseis, wat betekent dat dit is geoperationaliseerd als een linkergrens aan het 95%-betrouwbaarheidsinterval van het verwachte totale aantal responsen groter dan 10.000, en een linkergrens aan het 95%-

betrouwbaarheidsinterval van het verwachte aantal responsen van 20- tot en met 34-jarigen groter dan 3.300;

- Een veldwerkbudget van 388k€, en kosten van 6,4€ per cawi-element, 18,2€ per cati-element, en 77,5€ per capi-element;
- Bovengrenzen per doelgroep aan de percentages cati-herbenadering, gegeven de verwachte beschikbaarheid van telefoonnummers per subgroep van de doelpopulatie; en
- Uitsluitend oververtegenwoordiging van 20- tot en met 34-jarigen in de cawi-uitzet teneinde aan de responswens te voldoen.

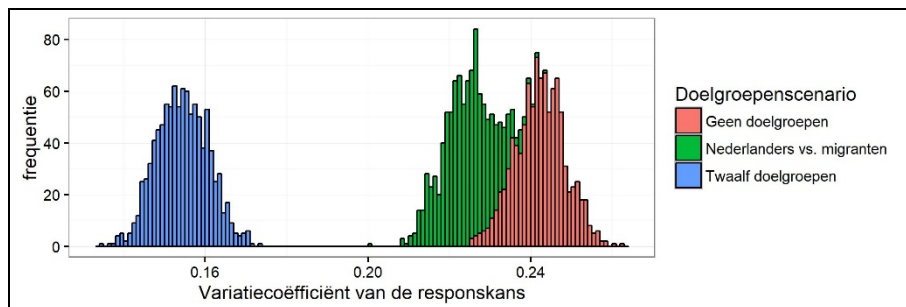
Het resultaat van de minimalisatie is een design met een cawi-uitzet van 20.358 elementen met oversampling van 20- tot en met 34-jarigen met een factor $1/0,524 \approx 1,908$, herbenaderfracties per doelgroep zoals gegeven in tabel 3.2.2, en cati- en capi-uitzetten van 3.293 en 2.553 elementen. De minimale theoretische waarde van de variatiecoëfficiënt van de responskans die met dit design wordt behaald bedraagt 0,1341.

Tabel 3.2.2: Doelgroepgerichte herbenadering; de verwachte (ongewogen) responspercentages en gewenste herbenaderfracties, naar mode en doelgroep, LSM 2020

	populatie-aandeel		responskansen			herbenaderfracties			Σ	
			p _{cawi}	p _{cati}	p _{capi}	cati	capi			
1	4,9%	1	17,5%	9,7%	20,0%	1	0,0%	100,0%	100,0%	1
2	6,5%	2	23,5%	22,6%	28,2%	2	42,8%	57,2%	100,0%	2
3	3,5%	3	24,3%	16,1%	36,5%	3	26,5%	69,8%	96,3%	3
4	6,9%	4	30,5%	27,7%	48,5%	4	53,1%	28,2%	81,3%	4
5	5,8%	5	30,1%	41,2%	47,8%	5	57,2%	14,7%	71,9%	5
6	4,7%	6	37,5%	31,1%	33,3%	6	64,5%	0,0%	64,5%	6
7	3,8%	7	37,8%	16,9%	36,7%	7	31,0%	20,3%	51,3%	7
8	9,6%	8	39,9%	38,1%	41,0%	8	52,6%	0,0%	52,6%	8
9	9,5%	9	46,0%	29,1%	43,0%	9	32,3%	0,0%	32,3%	9
10	9,3%	10	47,8%	35,6%	42,6%	10	17,6%	0,0%	17,6%	10
11	9,6%	11	50,2%	30,1%	42,2%	11	6,4%	0,0%	6,4%	11
12	25,9%	12	57,1%	34,5%	37,3%	12	0,0%	0,0%	0,0%	12

De hiervoor genoemde variatiecoëfficiënt is berekend zonder rekening te houden met steekproef- en responsfluctuaties, of het feit dat uitzet- en responsaantallen in de praktijk geheeltalig zullen moeten zijn. Om een realistische uitspraak te kunnen doen over de te verwachten variatiecoëfficiënt zijn 1.000 simulaties uitgevoerd. De hierbij gerealiseerde variatiecoëfficiënten liggen tussen 0,134 en 0,174, met een gemiddelde van 0,154. Ter illustratie van het effect van doelgroepgerichte inzet van cati en capi zijn ook designs bepaald en gesimuleerd voor de scenario's met slechts één doelgroep (aselecte uitdunning), en met de twee doelgroepen 'Nederlanders' en 'niet-Nederlanders' (vergelijkbaar met de situatie in 2018). In figuur 3.2.1 zijn de simulatieresultaten grafisch weergegeven.

Figuur 3.2.1: Verdelingen van gerealiseerde variatiecoëfficiënten bij 1.000 simulaties per scenario, LSM 2020

Met het berekende design kunnen verwachtingen worden gegeven van uitzet- en responsaantallen per doelgroep per mode (zie tabel 3.2.3). In de praktijk zullen maandelijks 1.697 personen voor cawi worden benaderd, en 486 non-respondenten gaan worden herbenaderd (274 voor cati, en 212 voor capi); daarbij zal niet worden gestuurd op leeftijd, dus met uitzondering van de dikgedrukte aantallen zijn de gegevens in tabellen 3.2.4a en 3.2.4b allemaal schattingen.

Tabel 3.2.3: Verwachte uitzet- en responsaantallen, naar mode en doelgroep, LSM 2020

	uitzetaantallen				responsaantallen			respons totaal			
	cawi	cati	capi		cawi	cati	capi	#	%		
1	1.331	0	1055	1	233	0	211	1	444	33,40%	1
2	1.378	437	584	2	324	99	165	2	588	42,70%	2
3	855	166	439	3	208	27	160	3	395	46,20%	3
4	1.253	430	228	4	382	119	110	4	611	48,80%	4
5	1.093	388	99	5	329	160	48	5	537	49,10%	5
6	1.206	477	0	6	453	148	0	6	601	49,80%	6
7	1.194	227	148	7	452	38	54	7	544	45,60%	7
8	2.111	610	0	8	841	232	0	8	1.073	50,80%	8
9	2.170	370	0	9	998	108	0	9	1.106	51,00%	9
10	1.568	138	0	10	750	49	0	10	799	51,00%	10
11	1.628	50	0	11	818	15	0	11	833	51,20%	11
12	4.571	0	0	12	2.612	0	0	12	2.612	57,10%	12
Σ	20.358	3.293	2.553	Σ	8.400	995	748	Σ	10.143	49,80%	Σ

Tabel 3.2.4a: Verwachte uitzet- en responsaantallen, naar mode en leeftijdsklasse, LSM 2020

leeftijdsklasse	15-19	20-34	≥35 jaar	Σ
cawi-uitzet	1.231	7.302	11.831	20.364
cawi-respons	553	2.595	5.256	8.404
cati-uitzet	142	1.509	1.637	3.288
cati-respons	47	362	584	993
capi-uitzet	92	1.582	870	2.544
capi-respons	36	425	284	745
respons totaal	636	3.382	6.124	10.142

Tabel 3.2.4b: Verwachte responskansen en herbenaderfracties per mode, naar leeftijdsklasse, LSM 2020

leeftijdsklasse	ongewogen responskansen			effectieve herbenaderfracties		
	p _{cawi}	p _{cati}	p _{capi}	cati	capi	totaal
15-19 jaar	44,90%	33,10%	39,10%	21,30%	13,80%	35,10%
20-34 jaar	35,50%	24,00%	26,90%	32,80%	34,40%	67,20%
≥35 jaar	44,40%	35,70%	32,60%	26,60%	14,20%	40,80%
totaal	41,30%	30,20%	29,30%	28,80%	22,30%	51,10%

1.4 Steekproeftrekking en -bewerking

Voor LSM worden maandelijks steekproeven getrokken uit het personensteekproefkader dat wordt gebruikt voor CBS-onderzoeken met waarnemingsbegin in 2020; dit kader is afgeleid uit de BRP en bevat circa zeven procent van de Nederlandse bevolking. De steekproeven worden getrokken volgens een gestratificeerd tweetrapsontwerp, waarbij in de eerste trap per coropgebied systematisch gemeenten worden geselecteerd met kansen evenredig aan hun inwoneraantallen; tevens wordt voor elke geselecteerde gemeente het aantal te trekken personen berekend. Dit gewenste aantal bedraagt in beginsel voor iedere gemeente één; voor zelfselecterende gemeenten is dat aantal echter het product van steekproef fractie en inwoneraantal. De tweede trap is een aselecte steekproef van personen uit de doelpopulatie in de geselecteerde gemeenten, met omvang per gemeente zoals vastgesteld in de eerste trap. Zo heeft iedere persoon in de intersectie van doelpopulatie en steekproefkader bij benadering dezelfde kans om in de steekproef terecht te komen.

Uit de getrokken steekproeven worden tijdens de zogeheten screening die personen verwijderd wier adresgegevens onvolledig of onbruikbaar zijn, of die wonen op een adres dat ofwel in de voorgaande twaalf maanden al in een CBS-steekproef voorkwam, ofwel behoort tot die van de institutionele bevolking; doorgaans wordt hierbij minder dan 11,5% van de elementen uit de steekproef verwijderd. De adressen van alle na screening resterende personen worden in de screeningsbakken geplaatst, om daarin zo min mogelijk selectiviteit te introduceren; personen woonachtig op die adressen worden in principe gedurende de volgende twaalf maanden niet voor CBS-onderzoek benaderd.

In de cawi-uitzet wordt gestratificeerd naar leeftijd: 20- tot en met 34-jarigen worden met een factor van bijna 2 oververtegenwoordigd ten opzichte van anderen; zij vormen 22,7% van de doelpopulatie, maar 35,9% van de gewenste uitzet. Om te compenseren voor screeningsuitval van 11,5% worden de steekproeven voor LSM $0,359 / 0,227 / 0,885 \approx 1,787$ keer groter getrokken dan de omvang van de uitzet (i.e. steekproeven van 3.032 personen). Screeningsuitval is helaas selectief naar leeftijd; om die reden wordt in de verdere steekproefbewerking ook onderscheid gemaakt tussen 15- tot en met 19-jarigen (leeftijdsklasse 15-19 jaar) en 35-plussers (≥35 jaar).

Na screening wordt de steekproef gesorteerd op leeftijd (op de eerste van de maand van cawi-uitzet), postcode, huisnummer, etc., waarna systematisch 45,6% van de personen in leeftijdsklasse 15-19 jaar en 48,7% van de personen in leeftijdsklasse ≥35 jaar worden verwijderd. Uit de resterende personen worden vervolgens systematisch 1.697 personen voor uitzending geselecteerd. Indien na de uitdunning ten behoeve van de oversampling geen 1.697 personen beschikbaar zijn, dan wordt de selectie middels systematische selectie aangevuld uit de net verwijderde personen (gesorteerd op leeftijd, postcode, huisnummer, etc.). De insluitgewichten verhouden zich daarmee als 191 (15-19) staat tot 100 (20-34) staat tot 191 (≥35). Zie tabel 3.2.5 voor de uitwerking van trekking en bewerking.

Tabel 3.2.5: Steekproefaantallen per maand, naar leeftijdsklasse, LSM 2020

leeftijdsklasse	15-19 jaar	20-34 jaar	≥35 jaar	Σ
populatie (1 januari 2019)	1.043.897	3.241.160	10.018.636	14.303.693
te trekken (vast)	-	-	-	3.032
getrokken (verwacht)	221	687	2.124	-
beschikbaar (verwacht)	196	633	1.997	2.826
na reductie t.b.v. OS (verw.)	107	633	1.024	1.764
cawi-uitzet (verwacht/ vast)	103	608	986	1.697
relatieve steekproeffractie	0,829	1,583	0,829	1,000

1.5 Van herbenaderbare cawi-nonrespons naar cati- en capi-uitzet

Voor alle porties zullen na afronding van de cawi-waarneming de telefonisch (cati) of aan-huis (capi) te herbenaderen personen uit de herbenaderbare cawi-nonrespons worden geselecteerd. Dit gebeurt volgens de standaardoperationalisering van doelgroepgerichte herbenadering bij onderzoeken met benaderstrategie cawi-cati/capi, om tot cati- en capi-uitzetten van **274** resp. **212** personen te komen.

2. Vragenlijstontwerp

Voor LSM 2020 wordt een elektronische vragenlijst gebruikt voor de internetwaarneming, de telefonische waarneming en de aan-huis waarneming. Binnen het CBS is het team Onderzoeksontwerp van de sector Ontwerp van Dataverzameling (DVO) verantwoordelijk hiervoor.

De vragenlijst is voor zover mogelijk voor alle modes hetzelfde, met dien verstande dat de layout en de aanwijzingen voor de interviewer (cati, capi) of respondent (cawi) per mode verschillend zijn. Het vragenlijstontwerp wordt door middel van een review en vragenlijstschemas¹ door de ontwikkelaar afgestemd met het RIVM en het Trimbos-instituut. De vragenlijst wordt in Blaise 4.8 geprogrammeerd, de door het CBS ontwikkelde software voor elektronische vragenlijsten.

Evenals in 2018, is in de LSM 2020 de module Roken, Alcohol, Druggebruik en Doping opgenomen. Deze module is aangeleverd door het RIVM en het Trimbos-instituut. De vragen van deze module bestaan uit reguliere vragen uit de Gezondheidsenquête aangevuld met verdiepvragen.

Bij de aan-huis waarneming is ervoor gekozen om een groot deel van de vragen (alcohol-, druggebruik- en dopingvragen) CASI (Computer Assisted Self Interviewing) uit te vragen, vanwege de gevoeligheid van de onderwerpen.

In de LSM 2020 zijn de volgende blokken opgenomen:

1. Huishoudbox
2. Standaardblok Betaald Werk
3. Standaardblok Onderwijs
4. Maatschappelijke positie
5. Religie
6. Algemene gezondheid
7. Medicijnen
8. Roken
9. Alcohol
10. Drugs
11. Doping
12. Werving en afsluiting

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vragenlijst LSM 2018 betreffen met name wijzigingen, zoals aangepaste vraag- en antwoordteksten, een aantal nieuwe vragen en een aantal verwijderde vragen. Voor de specifieke wijzigingen wordt verwezen naar het vragenlijstschema van LSM20. De wijzigingen t.o.v. LSM18 zijn in dit schema ook tekstueel uiteengezet in een apart hoofdstuk.

¹ Schematische weergave van een vragenlijst waarbij de volgorde van vragen, routingvoorwaarden, tekstimputaties en afleidingen worden weergegeven, onderverdeeld in vragenblokken.

3. Benaderingsstrategie

3.1 Waarneemstrategie

De Leefstijlmonitor is opgezet als een doorlopend onderzoek. De waarneemstrategie bestaat uit internetwaarneming, mogelijk gevolgd door telefonische of aan-huis herbenaderingen van de internet non-respons, afhankelijk van het telefoonbezit en het al dan niet uitgedund worden van een steekproefpersoon.

De internetwaarneming kan op iedere dag plaatsvinden. De telefonische waarneming vindt op doordeweekse dagen plaats. De aan-huis benadering wordt op doordeweekse dagen en op zaterdag en zondagen uitgevoerd. Voor de internetwaarneming wordt de standaard benaderingsstrategie toegepast, zie bijlage I, waarbij telkens twee weken tussen de (rappe) brieven wordt gelaten. Bij de aanschrijfbrief wordt tevens een incentive in de vorm van een cadeaukaart ter waarde van 5 euro toegevoegd.

Personen die naar aanleiding van één van de brieven via de CBS-helpdesk hebben aangegeven niet te kunnen of willen deelnemen aan het onderzoek worden niet als potentieel voor de telefonische of aan-huis waarneming aangewezen. Van de overige personen die niet via internet hebben gerespondeerd (herbenaderbare cawi-non-respons) wordt een selectie gemaakt die daadwerkelijk wordt herbenaderd. Naar verwachting wordt effectief 48,9% selectief uitgedund en niet herbenaderd. De steekproeven voor de telefonische herbenadering worden daarnaast zodanig uitgedund dat iedere maand een zelfde aantal adressen wordt aangeboden aan de telefonische waarneming. Hetzelfde wordt gedaan voor de aan-huis waarneming. De resterende steekproefpersonen worden telefonisch of aan-huis herbenaderd.

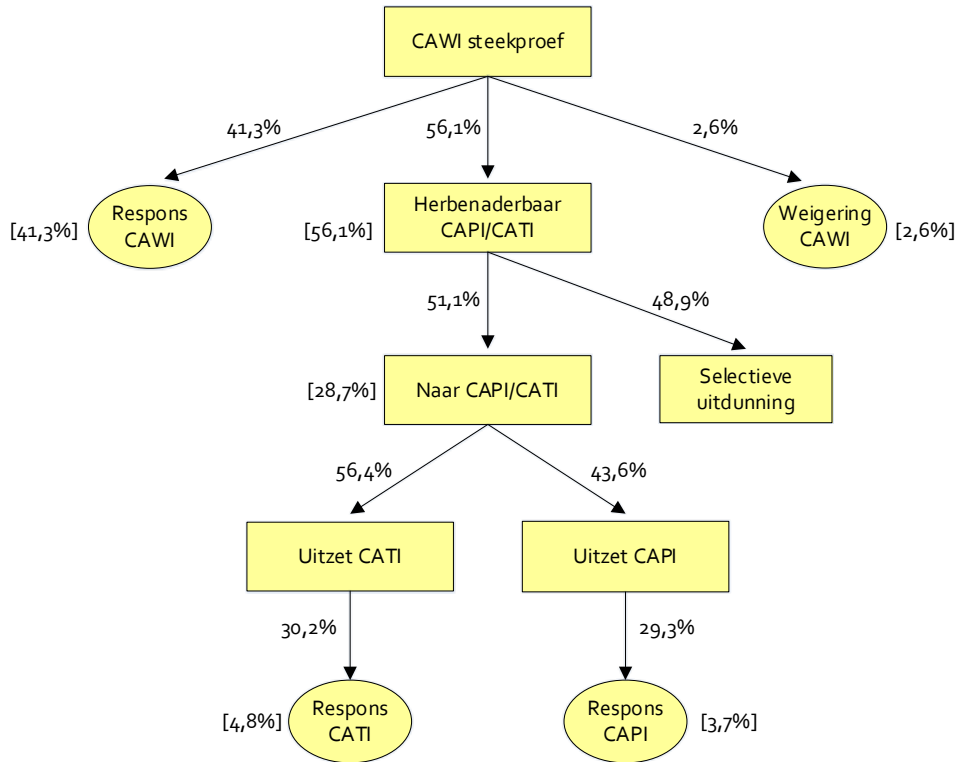
Op het moment dat de herbenaderingsporties worden geprepareerd, wordt voor respondenten de mogelijkheid afgesloten om de vragenlijst via internet in te vullen. Hiermee wordt voorkomen dat respondenten gelijktijdig via internet en telefonisch dan wel aan-huis reageren.

Personen die volgens randvoorwaarden 2, 3, 12 én 13 in paragraaf 1.1, in aanmerking komen voor herbenadering door cati, worden gedurende 15 werkdagen telefonisch herbenaderd. De benaderingsstrategie die hiervoor gehanteerd wordt, is terug te vinden in bijlage I.

Personen die volgens randvoorwaarden 2, 3, 12 én 13 in paragraaf 1.1, in aanmerking komen voor herbenadering door capi, worden aan-huis herbenaderd. De aan-huis benadering start niet meteen na afloop van de internetbenadering. Dit komt doordat de toewijzing van adressen aan aan-huis interviewers maandelijks plaatsvindt. Ongeveer halverwege elke maand vindt deze toewijzing ten behoeve van waarneming in de erop volgende maand plaats. De afsluiting van de internetwaarneming is zo goed als mogelijk afgestemd op de datum waarop de toewijzing naar interviewers plaatsvindt. De benaderingsstrategie voor de aan-huis benadering wordt weergegeven in bijlage I.

In figuur 3.4.1 wordt de waarneemstrategie schematisch weergegeven. Per benaderingsstap is de geschatte responskans vermeld, waarbij zowel de responskans is vermeld uitgaande van de betreffende deelsteekproef (zonder vierkante haken) als van de uitgezette cawi-steekproef (tussen vierkante haken). Deze kansen zijn gebaseerd op realisatiecijfers van de Leefstijlmonitor 2018 en 2019.

Figuur 3.4.1: Waarneemstrategie, LSM 2020

Uit figuur 3.4.1 is de totaal te verwachten responskans berekend op basis van de onderscheiden benaderingsstappen. Tabel 3.4.1 geeft de responskans per benaderingsstap en de cumulatieve responskans op de uitgezette steekproef.

Tabel 3.4.1: Responskans per benaderingsstap en totale responskans, LSM 2020

Benaderingsstap	Respons
Cawi	0,413
Cati	$0,561 \times 0,511 \times 0,564 \times 0,302 = 0,048$
Capi	$0,561 \times 0,511 \times 0,436 \times 0,293 = 0,037$
Totaal	0,498

Uit tabel 3.4.1 blijkt dat naar verwachting 49,8 procent van de uitgezette steekproef tot respons leidt. Het totale verwachte cawi-responspercentage bedraagt 41,3%. Het verwachte responspercentage op de aan de telefonische waarneming aangeboden steekproef bedraagt 30,2%. Het verwachte responspercentage op de aan de aan-huis waarneming aangeboden steekproef bedraagt 29,3%. Van de benaderde steekproefpersonen geeft tijdens de cawi-waarneming 2,6% via CCI aan niet te kunnen of willen deelnemen aan het onderzoek.

In figuur 3.4.2 wordt de benaderingsstrategie schematisch weergegeven. Uit het design van 2019 stromen herbenaderingsporties door naar 2020 (porties in rood). Vanaf 1 januari 2020 wordt de vragenlijst ingezet van de module Roken, Alcohol en Druggebruik. Dat wil zeggen dat steekproefpersonen die in een steekproefportie zitten die start ná 1 januari 2020, benaderd gaan worden met de vragenlijst behorende bij de module Roken, Alcohol en Druggebruik. Vanaf 1 januari 2021 wordt weer de vragenlijst ingezet van de module Bewegen, Ongevallen en Sport. Dat wil zeggen dat steekproefpersonen die in een steekproefportie zitten die start ná 1 januari 2021, benaderd gaan worden met de vragenlijst behorende bij de module Bewegen, Ongevallen en Sport, de porties aangegeven met blauw in figuur 3.4.2.

Figuur 3.4.2: Schematische weergave van de benaderingsstrategie, LSM 2020

Doelpopulatie:	0+ →			15+ →												0+ →	
	Vragenlijst 2019			Vragenlijst 2020												Vragenlijst 2021	
Maand:	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	
Portie:	201911	cawi	cati	capi													
	201912		cawi	cati	capi												
	202001			cawi	cati	capi											
	202002				cawi	cati	capi										
	202003					cawi	cati	capi									
	202004						cawi	cati	capi								
	202005							cawi	cati	capi							
	202006								cawi	cati	capi						
	202007									cawi	cati	capi					
	202008										cawi	cati	capi				
	202009											cawi	cati	capi			
	202010												cawi	cati	capi		
	202011													cawi	cati	capi	
	202012														cawi	cati	capi

Indien horizontaal gekeken wordt, wordt duidelijk welke modes bij eenzelfde steekproef horen. Dus cawi in januari wordt gevolgd door herbenaderingen via cati in februari en via capi in maart. Tevens wordt aangegeven welke vragenlijst bij welke portie gebruikt dient te worden.

3.2 Brieven en folder

Voor de internetwaarneming wordt de standaard benaderingsstrategie toegepast, waarbij telkens twee weken tussen de rappelbrieven wordt gelaten. Voor deze benaderingsstrategie worden als basis dezelfde brieven gehanteerd als in 2019, met dien verstande dat in 2020 de brieven voor respondenten jonger dan 12 jaar niet gebruikt zullen worden, omdat de doelpopulatie in 2020 veranderd in respondenten van 15 jaar en ouder.

In de aanschrijfbrief zijn een inlogcode en een gebruikersnummer opgenomen. Daarnaast wordt in de brief ingegaan op het doel van het onderzoek en wordt aangekondigd dat mogelijk een telefonische of aan-huis benadering volgt als geen reactie wordt ontvangen van de respondent via internet. Bij deze brief wordt tevens een incentive in de vorm van een cadeaukaart ter waarde van 5 euro toegevoegd. Ook wordt vermeld dat het om een gezamenlijk onderzoek gaat, waarbij het CBS de verzamelde gegevens aanvult met enkele reeds bij het CBS aanwezige variabelen (informed consent).

De brieven moeten worden voorzien van de (nieuwe) CBS-standaard alinea's en een (geactualiseerde) 'informed consent' passage. De aanschrijfbrief wordt door het CBS opgesteld, waarbij input van de betrokken partijen gevraagd wordt met betrekking tot het doel en de achtergronden van het onderzoek. Het doel van het onderzoek wordt dusdanig geformuleerd dat het betrekking heeft op de inhoud van beide modules.

Bij de aanschrijfbrief wordt de onderzoekspecifieke LSM folder bijgesloten. De inhoud en persberichten van deze folder zijn geactualiseerd.

3.3 Verhuizers

Hoewel steekproeven zo kort mogelijk voor aanvang van een nieuwe waarneemperiode worden getrokken, is niet te voorkomen dat het adres in de Basisregistratie Personen (BRP) niet juist blijkt te zijn, omdat de steekproefpersoon is verhuisd. NAW-gegevens worden vlak voor de uitzet gecontroleerd door de steekproefgroep en aangepast. Indien een steekproefpersoon ondertussen een nieuw adres aan de gemeente heeft doorgegeven, wordt dit adres gebruikt. Tijdens de waarneemperiode worden geen verhuizers herbenaderd.

3.4 Dataverzameling in de Bijlmer en op de Waddeneilanden

In heel Amsterdam Zuidoost wordt aan-huis waargenomen met uitzondering van sommige adressen in de postcodes 1102, 1103 en 1104. Maandelijks wordt door de regiomanager van regio Amsterdam beoordeeld welke steekproefadressen niet aan huis worden benaderd. Het criterium dat daarbij wordt gehanteerd is de veiligheid voor de interviewers. In de praktijk komt het erop neer dat sloopflats, gedeeltelijke sloopflats en een deel van de hoogbouw niet aan huis worden benaderd. In deze gebieden wordt wel via internet en telefonisch waargenomen. Omdat op de Waddeneilanden, Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog en Texel geen interviewers wonen, wordt op deze eilanden niet aan-huis geënquêteerd. Wel wordt daar via internet en telefonisch waargenomen.

4. Uitvoering veldwerk

4.1 Aanpassingen onderzoeksopzet

Voor de Leefstijlmonitor 2020, hebben de volgende aanpassingen plaatsgevonden aan de onderzoeksopzet:

1. *B-versie vragenlijst telefonische en aan-huis waarneming*

Op vrijdag 3 januari 2020 is er een fout ontdekt in de vragenlijst van de Leefstijlmonitor 2020. Bij de vraag 'Wat is volgens u het gezondheidsadvies over het drinken van alcohol?' ontbrak de eenheid bij de antwoordcategorieën, dus of het per week of per dag is. Het gaat hier om het gezondheidsadvies over het aantal glazen per dag.

De eenheid ontbrak alleen in de vragenlijst voor de telefonische en aan-huis waarneming (capi & capi). Het kon helaas niet worden opgelost met een extra interviewerinstructie, omdat deze vraag in capi was ondergebracht in een casi-blok (self-report). De fout is hersteld in een B-versie van de vragenlijst: LSM_2020B.

De B-versie van de vragenlijst is ingezet voor de telefonische en aan-huis herbenadering met ingang van 1 februari 2020. De waarneming van deze modes had betrekking op verschillende steekproeven:

- a. De telefonische herbenadering van internet non-respondenten die startte op 3 februari 2020. Dit is portie t1 in tabel 3.5.2 van paragraaf 4.1. Deze telefonische herbenadering hoort bij internetsteekproef c1 van het onderzoeksdesign 2020.
- b. De aan-huis herbenadering van internet non-respondenten die startte op 1 februari 2020. Dit is portie f12 in tabel 3.5.3 van paragraaf 4.1. Deze telefonische herbenadering hoort bij internetsteekproef c12 van het onderzoeksdesign 2019.

2. *Foutieve steekproef telefonische waarneming t12*

Op dinsdag 7 januari 2020 is er een fout ontdekt in de steekproef die gebruikt werd voor de telefonische waarneming (t12), gestart op maandag 6 januari 2020 (dit is de herbenaderingsportie behorende bij internetsteekproef c12 van het onderzoeksdesign 2019).

Door een fout in één van de bewerkingsmanipula's, waren respondenten jonger dan 15 jaar niet uitgesloten in de steekproef (de doelpopulatie in LSM 2020 was immers gewijzigd van 0 naar 15 jaar of ouder). De telefonische waarneming is daarom stopgezet op dinsdag 7 januari 2020. Dezelfde fout is ook ontdekt in de steekproef die gebruikt werd voor de aan-huis waarneming in februari (f12). Deze was echter nog niet uitgezet en kon na correctie opnieuw geladen worden.

Besloten is om de foutieve steekproeven per direct te verwijderen en de bewerking van de steekproeven opnieuw uit te voeren. Records uit de foutieve steekproef van de telefonische waarneming waarbij al een code-eindresultaat was geboekt, mochten hierbij niet opnieuw voorkomen in de nieuwe telefonische of aan-huis steekproeven (m.u.v. de code-eindresultaten 25 'antwoordapparaat' en 27 'no answer / busy').

De telefonische waarneming (t12) is herstart op woensdag 8 februari 2020 en is met twee beldagen verlengd, zie aanpassing in portie t12 in tabel 3.5.2 (rood gearceerd) van paragraaf 4.1.

Tabel 3.5.2: Gegevens over de cati-porties, LSM 2020

Portie *	startdatum	einddatum	aantal
t12 (2019)	8-jan	28-jan	274

3. Verplichte ADV-dag op 4 mei

Maandag 4 mei 2020 is door het CBS als een verplichte ADV-dag vastgesteld. Deze dag werd echter wel gebeld door cati. Normaliter worden de taken om te kunnen bellen op dezelfde dag uitgevoerd als de start van het bellen, in dit geval startte t4 op maandag 4 mei, zie tabel 3.5.2 van paragraaf 4.1.

Tabel 3.5.2: Gegevens over de cati-porties, LSM 2020

Portie *	startdatum	einddatum	aantal
t4	4-mei	*** 27-mei	274

Om op maandag 4 mei te kunnen starten met bellen moesten de voorbereidingen echter op vrijdag 1 mei worden uitgevoerd. Dat betekende dat de afsluiting van de internetwaarneming (c4), daar waar deze op 4 mei in het onderzoeksdesign stond, op vrijdag 1 mei moest worden afgesloten.

De internetwaarneming (c4) is daarom drie dagen eerder afgesloten op vrijdag 1 mei en dus met drie dagen ingekort, zie aanpassing in portie c4 in tabel 3.5.1 (rood gearceerd) uit paragraaf 4.1.

Tabel 3.5.1: Verzenddatums brieven internetwaarneming, LSM 2020

Portie *	Verzend		Bezorg		Uurs post	Sluiten cawi	Verwacht aantal	Dlt
	dag	datum	dag	datum				
c4 a	di	24-mrt	vr	27-mrt	72 Sandd		1.697	
c4.1 r1	di	7-apr	vr	10-apr	72 Sandd		1.375	
c4.2 r2	di	21-apr	vr	24-apr	72 Sandd	1-mei 6:00 uur	1.137	36

4. Nieuw postbezorgingsmodel Post.NL per 1 juli 2020

Vanaf 1 juli 2020 is het postbezorgingsmodel gewijzigd. Met bezorgmodel wordt hier bedoeld de dag dat iets verstuurd wordt en de dag dat iets aankomt. Vanaf 1 juli 2020 is de postbezorging van Sandd overgenomen door PostNL, waarbij de bestaande postbezorging (48- en 72-uurs post) is vervangen door *niet tijd-kritische post* (NTK). Bij niet tijd-kritische post wordt op twee verschillende dagen post bezorgd, waarbij de post 50-50 verdeeld wordt over beide dagen.

Voor de Leefstijlmonitor betekende dat, dat vanaf 1 juli de aanschrijf- en rappelbrieven zijn verstuurd op dinsdag met 48/72-uurs niet tijd-kritische post. Concreet zijn de bezorgdagen (en bijbehorende data) in tabel 3.5.1 (zie paragraaf 4.1) daardoor als volgt veranderd (rood gearceerd):

Tabel 3.5.1: Verzenddatums brieven internetwaarneming, LSM 2020

Portie *	Verzend		Bezorg		Uurs post	Sluiten cawi	Verwacht aantal	Dlt
	dag	datum	dag	datum				
c7.1 r1	di	7-jul	do/vr	9/10-jul	NTK-post		1.375	
c7.2 r2	di	21-jul	do/vr	23/24-jul	NTK-post	3-aug 6:00 uur	1.137	39
c8 a	di	28-jul	do/vr	30/31-jul	NTK-post		1.697	
c8.1 r1	di	11-aug	do/vr	13/14-aug	NTK-post		1.375	
c8.2 r2	di	25-aug	do/vr	27/28-aug	NTK-post	7-sep 6:00 uur	1.137	39

		Verzend		Bezorg			Sluiten	Verwacht	
c9 a	di	25-aug	do/vr	27/28-aug	NTK-post			1.697	
c9.1 r1	di	8-sep	do/vr	10/11-sep	NTK-post			1.375	
c9.2 r2	di	22-sep	do/vr	24/25-sep	NTK-post	5-okt 6:00 uur		1.137	39
c10 a	di	29-sep	do/vr	1/2-okt	NTK-post			1.697	
c10.1 r1	di	13-okt	do/vr	15/16-okt	NTK-post			1.375	
c10.2 r2	di	27-okt	do/vr	29/30-okt	NTK-post	9-nov 6:00 uur		1.137	39
c11 a	di	20-okt	do/vr	22/23-okt	NTK-post			1.697	
c11.1 r1	di	3-nov	do/vr	5/6-nov	NTK-post			1.375	
c11.2 r2	di	17-nov	do/vr	19/20-nov	NTK-post	30-nov 6:00 uur		1.137	39
c12 a	di	17-nov	do/vr	19/20-nov	NTK-post			1.697	
c12.1 r1	di	1-dec	do/vr	3/4-dec	NTK-post			1.375	
c12.2 r2	di	15-dec	do/vr	17/18-dec	NTK-post	31-dec 6:00 uur		1.137	42

5. Steekproefverhoging internetwaarneming en verhogen vaste omvang telefonische waarneming

De responsontwikkeling bij de Leefstijlmonitor 2020 gaf in het tweede kwartaal aanleiding om in te grijpen in de onderzoeksopzet en dan met name in de steekproefaantallen en de vaste omvang van de telefonische waarneming, vanwege het dreigende responstekort op jaarbasis.

Uit de prognoses voor de LSM 2020 (gebaseerd op de realisaties t/m april) bleek dat de jaartarget (responseis van 10.000) in gevaar was. Hiervoor waren grofweg drie oorzaken te noemen:

- De target voor de internetwaarneming werd het hele jaar al niet of nauwelijks gehaald.
- De target voor de telefonische waarneming werd het hele jaar al niet of nauwelijks gehaald (ondanks het feit dat het telefoonnummerbezit en de kwaliteit van de telefoonnummers sterk verbeterd was sinds het 4^e kwartaal 2019).
- Door de Covid19 pandemie was de aan-huis waarneming per 16 maart stopgezet, de getroffen maatregel in maart t/m mei (het opnieuw opzetten van het internetkanaal) leverde sindsdien aanzienlijk minder respons op dan de reguliere aan-huis waarneming.

Om te compenseren voor de te ontstane tekorten werden in overleg met SAL en het RiVM de volgende afspraken gemaakt:

- De responstekorten (targets en realisaties) werden per mode bekeken en binnen de modes opgelost met passende herstelmaatregelen (m.u.v. de aan-huis waarneming);
- De te verwachten tekorten werden gecompenseerd in de periode juli t/m december 2020 (voor internet portie c7 t/m c12 en voor de telefonische waarneming portie t6 t/m t11, zie tabellen 3.5.1 en 3.5.2 in paragraaf 4.1).
- Vanaf juli werden de internetsteekproeven dusdanig vergroot, dat voldaan werd aan de verwachte cawi responsaantallen (zoals in het steekproefontwerp 2020 was vastgesteld).
- Vanaf juli werd ook de vaste omvang voor de telefonische waarneming dusdanig vergroot, dat ook hier voldaan werd aan de verwachte cati responsaantallen (zoals in het steekproefontwerp 2020 was vastgesteld).
- De aan-huis waarneming werd ongemoeid gelaten, de vaste omvang voor de aan-huis waarneming bleef dus ongewijzigd.

De steekproefaantallen voor de internetwaarneming LSM2020C07 t/m LSM2020C12 zijn verhoogd (zie rood gearceerde aantallen in tabel 3.5.1 uit paragraaf 4.1). Elke internetsteekproef werd met 130 steekproefelementen verhoogd van 1.697 naar 1.827 steekproefelementen.

Tabel 3.5.1: Verzenddatum/brieven internetwaarneming, LSM 2020

Portie *	Verzend		Bezorg		Uurs post	Sluiten cawi	Verwacht aantal	Dlt
	dag	datum	dag	datum				
c7 a	di	23-jun	vr	26-jun	72 Sandd		1.827	
c7.1 r1	di	7-jul	do/vr	9/10-jul	NK-post Post.nl		1.481	
c7.2 r2	di	21-jul	do/vr	23/24-jul	NK-post Post.nl	3-aug 6:00 uur	1.224	39
c8 a	di	28-jul	do/vr	30/31-jul	NK-post Post.nl		1.827	
c8.1 r1	di	11-aug	do/vr	13/14-aug	NK-post Post.nl		1.481	
c8.2 r2	di	25-aug	do/vr	27/28-aug	NK-post Post.nl	7-sep 6:00 uur	1.224	39
c9 a	di	25-aug	do/vr	27/28-aug	NK-post Post.nl		1.827	
c9.1 r1	di	8-sep	do/vr	10/11-sep	NK-post Post.nl		1.481	
c9.2 r2	di	22-sep	do/vr	24/25-sep	NK-post Post.nl	5-okt 6:00 uur	1.224	39
c10 a	di	29-sep	do/vr	1/2-okt	NK-post Post.nl		1.827	
c10.1 r1	di	13-okt	do/vr	15/16-okt	NK-post Post.nl		1.481	
c10.2 r2	di	27-okt	do/vr	29/30-okt	NK-post Post.nl	9-nov 6:00 uur	1.224	39
c11 a	di	20-okt	do/vr	22/23-okt	NK-post Post.nl		1.827	
c11.1 r1	di	3-nov	do/vr	5/6-nov	NK-post Post.nl		1.481	
c11.2 r2	di	17-nov	do/vr	19/20-nov	NK-post Post.nl	30-nov 6:00 uur	1.224	39
c12 a	di	17-nov	do/vr	19/20-nov	NK-post Post.nl		1.827	
c12.1 r1	di	1-dec	do/vr	3/4-dec	NK-post Post.nl		1.481	
c12.2 r2	di	15-dec	do/vr	17/18-dec	NK-post Post.nl	31-dec 6:00 uur	1.224	42

Voor de 780 extra uit te zetten cawi-eenheden werden ook incentives in de vorm van VVV-cadeaukaarten ter waarde van 5 euro bijgevoegd bij de aanschrijfbrief.

Naast de verhoging van de steekproefaantallen voor de internetwaarneming, werd ook de vaste omvang van de telefonische waarneming verhoogd, LSM2020To6 t/m LSM2020T11 (zie rood gearceerde aantallen in tabel 3.5.2 uit paragraaf 4.1). Elke cati-steekproef werd met 49 steekproefelementen verhoogd van 274 naar 323 steekproefelementen.

Tabel 3.5.2: Gegevens over de cati-porties, LSM 2020

Portie *	startdatum	einddatum	aantal
t6	6-jul	24-jul	323
t7	3-aug	21-aug	323
t8	7-sep	25-sep	323
t9	5-okt	23-okt	323
t10	9-nov	27-nov	323
t11	30-nov	18-dec	323

6. Fouten in de selectie voor herbenadering uit cawi-nonrespons

Voor LSM2020 is een steekproefontwerp met doelgroepgerichte inzet van cati en capi opgesteld, zie paragraaf 1.3. Eind juli 2020 zijn twee afzonderlijke fouten geconstateerd met impact op de uitvoering van die strategie:

- Uit de cawi-nonrespons uit januari t/m juni 2020 (voor cati in februari t/m juli en capi in maart t/m augustus) zijn te weinig eenheden uit doelgroep 1 voor capi-herbenadering geselecteerd. Bij berekening van selectiefracties uit de potentiëlen per mode in het herbenaderingsalgoritme werden de *capi*-fracties altijd op nul gezet in doelgroepen waarin geen *cati*-herbenadering moest plaatsvinden, wat bij LSM2020 onterecht was in die ene doelgroep.
- Bij de selectie uit de cawi-nonrespons uit april t/m juni 2020 (voor cati in mei t/m juli en capi in juni t/m augustus) zijn foutieve doelgroepen gebruikt. De doelgroep-definiërende variabelen zijn daarbij onjuist ingedikt.

Na constatering van de fouten zijn deze waar mogelijk hersteld, en zijn acties ondernomen om ervoor te zorgen dat deze in het vervolg niet meer voorkomen. De impact van deze fouten op de uitzet- en (verwachte) responsamenstelling, is beschreven in een foutenverslag [4] en een toelichting op het foutenverslag [5].

De eerste fout heeft op zich geen significant effect gehad op de cati-uitzet en de cati- en capi-potentiëlen, de cati-selectiefracties zijn correct bepaald. De steekproefporties 2001 t/m 2003 hebben niet geleden onder de tweede fout, de enige aangetaste modes hieruit zijn de capi-selecties voor maart t/m mei. De eerste van deze porties is nog een halve maand regulier uitgebaat, waarna het capi-veldwerk is gestaakt vanwege de Covid19 pandemie. Tot en met mei zijn de capi-uitzetten alleen schriftelijk uitgenodigd om alsnog via cawi deel te nemen.

Steekproefporties 2004 t/m 2006 hebben geleden onder beide fouten: er zijn foutieve doelgroepen gebruikt, waarbij er in eerste instantie geen personen uit de onjuist afgeleide doelgroep 1 voor cati of capi zijn geselecteerd. Dit heeft effect gehad op de cati-uitzetten in mei t/m juli en de capi-selecties voor juni t/m augustus. Deze capi-uitzetten zijn zo goed als mogelijk telefonisch uitgebaat. Vanaf steekproefportie 2007 zijn beide fouten verholpen. Vanaf september is de capi-waarneming weer opgestart. Zie figuur 3.7.1 voor de tijdlijn waarin de fouten zijn opgetreden.

Figuur 3.7.1: Tijdlijn van selectiefouten, LSM 2020

		kalendermaand								
		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep
steekproefportie	2001	cawi	cati	capi						
	2002		cawi	cati	capi					
	2003			cawi	cati	capi				
	2004				cawi	cati	capi			
	2005					cawi	cati	capi		
	2006						cawi	cati	capi	
	2007							cawi	cati	capi
		portiesamenstelling volgens plan								
		portiesamenstelling aangetast door eerste fout (te weinig selectie in doelgroep 1)								
		portiesamenstelling aangetast door tweede fout (gebruik van foutieve doelgroepen)								
		portiesamenstelling aangetast door eerste én tweede fout								
		periode waarin capi-personen opnieuw voor internet-waarneming zijn uitgenodigd (vanaf half maa								
		periode waarin capi-personen (waar mogelijk) telefonisch zijn benaderd								

Compensatie van de fouten tijdens de waarneming kon niet worden gerealiseerd. Wel is aangegeven dat door aanpassing van de startgewichten in de weging, een gedeelte van de fouten kon worden gecorrigeerd (zie correctie insluitgewichten [6]).

4.2 Maatregelen aan-huis waarneming Covid19 pandemie

In 2020 werd Nederland geconfronteerd met de uitbraak van de Covid19 pandemie. Deze pandemie leidde ertoe dat Nederland maatregelen moest nemen om het virus te bestrijden. Op maandag 16 maart 2020 is Nederland voor het eerst in een intelligente lockdown gegaan en op 16 december 2020 opnieuw. Gedurende 2020 zijn er door de regering meerdere maatregelen getroffen die ook het CBS aan-huis (face-to-face) veldwerk sterk hebben beïnvloed.

Het CBS heeft vanaf de eerste dag van de maatregelen het Rijksoverheidsbeleid gevolgd en dien ten gevolge heeft het aan-huis veldwerk in 2020 meerdere maanden stilgelegd of heeft het in aangepaste vorm plaatsgevonden. In tabel 3.7.1 is voor LSM 2020 per uitvoeringsmaand in kaart gebracht welke maatregelen er door het CBS zijn genomen met betrekking tot de aan-huis waarneming.

Tabel 3.7.1: Maatregelen CAPI waarneming wegens Corona, LSM 2020

Portie	Uitvoeringsmaand	face-to-face waarneming	Toelichting
201911	januari 2020	ja, volledig	n.v.t.
201912	februari 2020	ja, volledig	n.v.t.
202001	maart 2020	deels	Face-to-face waarneming gestopt vanaf 13 maart i.v.m. 1 ^e lockdown. Enkele dagen eerder reeds gestopt in Noord-Brabant en Groningse studentenhuizen. Openstaande steekproefelementen hebben opnieuw een brief gekregen met het verzoek alsnog via CAWI deel te nemen.
202002	april 2020	nee	Geen face-to-face waarneming uitgevoerd. De CAPI steekproefelementen hebben een brief ontvangen met het verzoek alsnog via CAWI deel te nemen.
202003	mei 2020	nee	Geen face-to-face waarneming uitgevoerd. De CAPI steekproefelementen hebben een brief ontvangen met het verzoek alsnog via CAWI deel te nemen.
202004	juni 2020	nee	Geen face-to-face waarneming uitgevoerd. Indien telefoonnummer CAPI steekproefelement bekend, dan telefonisch benaderd. De overige CAPI steekproefelementen hebben een brief ontvangen met het verzoek zelf contact op te nemen met een toegewezen interviewer.
202005	juli 2020	nee	Geen face-to-face waarneming uitgevoerd. Indien telefoonnummer CAPI steekproefelement bekend, dan telefonisch benaderd. De overige CAPI steekproefelementen hebben een brief ontvangen met het verzoek zelf contact op te nemen met een toegewezen interviewer.
202006	augustus 2020	nee	Geen face-to-face waarneming uitgevoerd. Indien telefoonnummer CAPI steekproefelement bekend, dan telefonisch benaderd. De overige CAPI steekproefelementen hebben een brief ontvangen met het verzoek zelf contact op te nemen met een toegewezen interviewer.
202007	september 2020	deels	Face-to-face waarneming onder voorwaarden. Adressen zijn bezocht, maar indien de situatie onveilig was, is om een telefoonnummer gevraagd en een afspraak gemaakt om het interview telefonisch af te nemen.
202008	oktober 2020	deels	Face-to-face waarneming onder voorwaarden. Adressen zijn bezocht, maar indien de situatie onveilig was, is om een telefoonnummer gevraagd en een afspraak gemaakt om

			het interview telefonisch af te nemen.
202009	november 2020	deels	Face-to-face waarneming onder voorwaarden. Adressen zijn bezocht, maar indien de situatie onveilig was, is om een telefoonnummer gevraagd en een afspraak gemaakt om het interview telefonisch af te nemen.
202010	december 2020	deels	Face-to-face waarneming onder voorwaarden. Adressen zijn bezocht, maar indien de situatie onveilig was, is om een telefoonnummer gevraagd en een afspraak gemaakt om het interview telefonisch af te nemen. Face-to-face waarneming gestopt vanaf 15 december i.v.m. 2e lockdown. Indien telefoonnummer CAPI steekprofelement bekend, dan alsnog telefonisch benaderd.

Er zijn dus gedurende 2020 door het CBS verschillende maatregelen getroffen om de aan-huis waarneming in stand te houden of om deze compenseren in de maanden dat er helemaal geen aan-huis waarneming mogelijk was. In tabel 3.7.2 staat voor LSM 2020 per uitvoeringsmaand weergegeven wat de verschillende maatregelen aan respons hebben opgeleverd.

Tabel 3.7.2: Afwijkende mode respons wegens Corona, LSM 2020

Portie	Uitvoeringsmaand	face-to-face waarneming	face-to-face respons	respons via internet	telefonische respons	totale respons
201911	januari 2020	ja	82	-	-	82
201912	februari 2020	ja	82	-	-	82
202001	maart 2020	deels	29	10	-	39
202002	april 2020	nee	-	11	-	11
202003	mei 2020	nee	-	14	-	14
202004	juni 2020	nee	-	-	38	38
202005	juli 2020	nee	-	-	23	23
202006	augustus 2020	nee	-	-	20	20
202007	september 2020	deels	42	-	13	55
202008	oktober 2020	deels	36	-	14	50
202009	november 2020	deels	32	-	27	59
202010	december 2020	deels	18	-	19	37
totaal	-	-	321	35	154	510

Voor de beschrijving van de veldwerkresultaten (paragraaf 4.3) is de opzet gevolgd van voorgaande jaren, waarbij alle responsen behorende bij de capi-uitzet ook bij de aan-huis waarneming zijn geteld, onafhankelijk via welke mode de respons (als gevolg van de corona maatregelen) uiteindelijk is binnengekomen. Met andere woorden: de 35 internetresponsen en de 154 telefonische responsen zijn opgeteld bij de 321 aan-huis responsen. Hiermee zijn in totaal 510 responsen gerealiseerd behorende bij de capi-uitzet in 2020.

Verder dient er bij de interpretatie van de veldwerkresultaten (paragraaf 4.3) met de volgende zaken rekening te worden gehouden:

- Instructies voor afboeken van capi-adressen zijn gedurende het jaar gewijzigd. Dit is met name terug te zien in de maanden waarin de capi-bezoeken zijn gestopt gedurende de maand (veldwerkperiode 202001 en 202010).
- Capi-adressen die na het stopzetten van de aan-huis waarneming niet meer op een andere wijze bereikt konden worden, zijn in deze maanden afgeboekt als 'onbewerkt retour'.

- In de maanden met alleen telefonische waarneming (veldwerkperiode 202004 t/m 202006) zijn CAPI-adressen zonder telefoonnummer, die niet gereageerd hebben op de brief, afgeboekt als 'onbewerkt retour'.
- Door de bovenstaande punten is het percentage 'onbewerkt retour' voor LSM 2020 dus relatief hoog. Met retour wordt bedoeld dat het steekproefadres volledig onbewerkt is teruggestuurd.
- In de maanden met alleen extra CAWI brieven (veldwerkperiode 202002 en 202003) is het aantal kaderfouten en non-responsen juist relatief laag, omdat er veel meer non-contacten waren, dan wanneer een interviewer actief contact probeert te leggen aan de deur.
- De categorie 'onveilige situatie' is vanaf september 2020 in gebruik genomen voor interviews die niet kon worden afgenomen, vanwege bijvoorbeeld: te veel mensen in huis, 1,5 meter afstand houden niet mogelijk, respondent in quarantaine etc., waarbij de respondent niet wilde of kon meewerken aan een telefonisch interview. Deze categorie valt onder (overige) non-respons.
- Bij de aan-huis waarneming in 2020 komen ook kaderfouten en non-respons categorieën voor die normaal niet kunnen voorkomen, zoals bijvoorbeeld een afgesloten telefoonnummer.

4.3 Veldwerkresultaten

Tabel 3.7.3a geeft de responsaantallen en -percentages naar mode en voor het totaal van de drie modes voor alle steekproefporties die in 2020 zijn gestart. Tabel 3.7.3a bevat dus ook responsen die in 2021 zijn gerealiseerd. Concreet betreft dit:

- voor de steekproefportie die gestart is in november 2020 met de internetwaarneming, de aan-huis herbenadering in januari 2021 (7 gerealiseerde responsen), en
- voor de steekproefportie die gestart is in december 2020 met de internetwaarneming, de telefonische herbenadering in januari 2021 (105 responsen gerealiseerd) en de aan-huis herbenadering in februari 2021 (13 responsen gerealiseerd).

Als de 2021 waarneming (herbenadering) van de betreffende cawi steekproefporties van november en december 2020 niet wordt meegenomen in tabel 3.7.3a, zou de totaalkolom en het totaalpercentage geen betekenis hebben. Uit tabel 3.7.3a is dus het totale responspercentage af te leiden op basis van de totale cawi-uitzet in kalenderjaar 2020.

In tabel 3.7.3b wordt nogmaals ingegaan op de responsaantallen en -percentages naar mode en voor het totaal van de drie modes voor alle steekproefporties, maar dan voor alle steekproefporties en herbenaderingsporties die in 2020 zijn uitgezet en waarvoor in 2020 responsen zijn gerealiseerd. Uit tabel 3.7.3b is dus de totale absolute respons af te leiden in kalenderjaar 2020.

Voor beide tabellen gelden de volgende definities en afbakeningen:

- Tot 'kaderfouten' worden gerekend: persoon is overleden, persoon is verhuisd naar buitenland, persoon behoort tot de institutionele bevolking, persoon is onbekend op adres of telefoon is afgesloten (alleen bij cati), het adres betreft een woning in aanbouw (alleen bij capi), een afgebroken woning of sloopwoning (alleen bij capi), het is geen woonadres of de woning is leegstaand of (tijdelijk) onbewoond (alleen bij capi).
- Tot 'weigeringen' worden gerekend: personen die hebben aangegeven niet te willen deelnemen aan het onderzoek.
- Met 'geen contact' wordt bedoeld dat de contactpogingen zoals voorgeschreven in de benaderingsstrategie niet hebben geleid tot een contact met de steekproefpersoon.

- De 'taalbarrières' bestaan uit de personen die wegens taalproblemen niet geïnterviewd konden worden.
- De categorie 'geen gelegenheid' wordt gebruikt om aan te geven dat de te interviewen persoon niet beschikbaar is in de gegeven veldwerkperiode, bijvoorbeeld wegens vakantie of ziekte.
- De categorie 'verhuisd in Nederland' bevat personen waarvoor tijdens de contactpoging is vastgesteld dat deze op een ander adres in Nederland woonachtig zijn.
- De categorie 'overige non-respons' bevat bij de aan-huis waarneming onder andere de eindresultaten 'retour' of 'voorkeur voor andere mode'. 'Retour' betekent dat het steekproefadres volledig onbewerkt of onvolledig bewerkt is teruggestuurd. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als de interviewer ziek wordt en de betreffende adressen niet meer aan een andere interviewer kunnen worden toegewezen. Als de betreffende interviewer al activiteiten heeft ondernomen om het adres te benaderen wordt deze afgeboekt als onvolledig bewerkt retour, en als dit niet het geval is als volledig onbewerkt retour. 'Voorkeur voor andere mode' betreft respondenten die alleen bereid waren via een andere mode dan de toegepaste waarnemmode deel te nemen, terwijl dit volgens de benaderingstrategie op dat moment niet meer mogelijk was. Het betreft dus eigenlijk een weigering voor het onderzoek in de huidige opzet. Bij de telefonische waarneming bevat de categorie 'overige non-respons' naast 'voorkeur voor andere mode' ook de gevallen waarbij een 'mobiel nummer van een huisgenoot wordt bereikt' maar niet de onderzoekspersoon zelf.
- De categorie 'uitgedund/niet uitgezette adressen' bij de telefonische en aan-huis waarneming betreft voor het overgrote deel de adressen die zijn uitgedund, zie randvoorwaarde 13 uit paragraaf 1.1, en voor een klein gedeelte adressen in de Bijlmer of op de Waddeneilanden die niet zijn toegekend aan een interviewer, zie paragraaf 3.4, of personen die via de helpdesk hadden aangegeven een telefonische benadering te willen maar waarvoor geen telefoonnummer beschikbaar was.

Tabel 3.7.3a: Responsoverzicht naar mode en totale steekproef, LSM 2020

	CAWI	CATI	CAPI	Totaal	CAWI	CATI	CAPI	Totaal
	<i>Aantal</i>				<i>%</i>			
Uitzet vanuit CAWI 2020	21.144	3.656	2.544	21.274	-	-	-	-
w.v. extra uitzet in 2021	0	92	38	130	-	-	-	-
Kaderfouten	20	894	712	1.626	0,1	24,5	28,0	7,6
Uitzet - kaderfouten	21.124	2.762	1.832	19.648	99,9	75,5	72,0	92,4
Afgehandelde non-respons	338	1.699	1.440	3.477	1,6	46,5	56,6	16,3
w.v. weigering	162	527	230	919	0,8	14,4	9,0	4,3
geen contact	0	649	178	827	0,0	17,8	7,0	3,9
taalbarrière	15	57	219	291	0,1	1,6	8,6	1,4
geen gelegenheid / niet in staat	76	203	56	335	0,4	5,6	2,2	1,6
verhuisd in Nederland	82	182	140	404	0,4	5,0	5,5	1,9
overige non-respons	3	81	617	701	0,0	2,2	24,3	3,3
Respons	8.280	1.063	376	9.719	39,2	29,1	14,8	45,7
Volledige response	8.280	1.037	366	9.683	39,2	28,4	14,4	45,5
Onvolledig/afgebroken respons	0	26	10	36	0,0	0,7	0,4	0,2
Nog in behandeling	0	0	6	6	0,0	0,0	0,2	0,0

Door naar volgende mode	12.506	-	-	-	59,1	-	-	-
w.v. uitgedund / niet uitgezet	6.436	-	-	-	51,5	-	-	-
w.v. naar CATI	3.564	-	-	-	58,7	-	-	-
naar CAPI	2.506	-	-	-	41,3	-	-	-

De categorie 'extra uitzet in 2021' in tabel 3.7.3a betreft de aanvullende steekproeven bij de telefonische en aan-huis waarneming behorende bij de cati en capi porties in januari en februari 2021 ter compensatie van het inschakeleffect in de LSM 2021.

Uit tabel 3.7.3a is af te leiden dat over alle steekproefporties die in 2020 zijn gestart, gemiddeld genomen 45,5% (volledige) respons is gerealiseerd (lichtblauw gearceerd). Daarmee is niet aan de responsverwachting (49,8%) voldaan. Dit is deels toe te schrijven aan de internetwaarneming en telefonische waarneming, maar vooral aan de aan-huis waarneming.

Bij de internetwaarneming is 39,2% respons gerealiseerd (lichtgroen gearceerd). Dit is 2,1 procentpunten onder de responsverwachting (41,3%). De telefonische herbenadering presteert met 28,4% (lichtgroen gearceerd) 1,8 procentpunten onder de responsverwachting (30,2%). Meest opvallend in tabel 3.7.3a is dat een groot deel van de steekproef voor de telefonische herbenadering niet wordt bereikt (17,8%) of een kaderfout als resultaat heeft (24,5%), hetgeen vrijwel volledig afgesloten telefoonnummers betreft (beide lichtbruin gearceerd). De aan-huis herbenadering presteert met 14,9 procentpunt ruim onder de responsverwachting (gerealiseerd 14,4% versus target 29,3%). Dit is uiteraard volledig toe te schrijven aan de Corona maatregelen en als gevolg hiervan het niet kunnen uitvoeren van de aan-huis waarneming (zoals voorgeschreven door de benaderstrategie) in een deel van 2020, zie ook paragraaf 4.2. Bij capi 'overige non-respons' zitten in 2020 ook meer onbewerkte retouren dan normaal, 24,3% (bruin gearceerd). Dit zijn met name adressen die door de Corona maatregelen niet benaderd konden worden (of waar slechts een deel van de benaderstrategie uitgevoerd kon worden).

In tabel 3.7.3b worden de responsaantallen en -percentages naar mode en voor het totaal van de drie modes weergegeven voor alle steekproefporties en herbenaderingsporties die in 2020 zijn uitgezet en waarvoor in 2020 responsen zijn gerealiseerd.

Tabel 3.7.3b: Responsoverzicht naar mode en totale steekproef, LSM 2020

	CAWI	CATI	CAPI	Totaal	CAWI	CATI	CAPI	Totaal
	<i>Aantal</i>				<i>%</i>			
Uitzet vanuit CAWI 2020	21.144	3.564	2.506	21.144	-	-	-	-
+ uitzet in 2020 vanuit CAWI 2019	-	274	424	698	-	-	-	-
- uitzet in 2021 vanuit CAWI 2020	-	257	386	643	-	-	-	-
Totale uitzet in 2020	21.144	3.581	2.544	21.144	-	-	-	-
Kaderfouten	20	852	721	1.593	0,1	23,8	28,3	7,5
Uitzet - kaderfouten	21.124	2.729	1.823	19.551	99,9	76,2	71,7	92,5
Afgehandelde non-respons	338	1.708	1.286	3.332	1,6	47,7	50,6	15,8
w.v. weigering	162	502	313	977	0,8	14,0	12,3	4,6
geen contact	0	664	154	818	0,0	18,5	6,1	3,9
taalbarrière	15	59	267	341	0,1	1,6	10,5	1,6
geen gelegenheid / niet in staat	76	202	88	366	0,4	5,6	3,5	1,7
verhuisd in Nederland	82	195	165	442	0,4	5,4	6,5	2,1
overige non-respons	3	86	299	388	0,0	2,4	11,8	1,8
Respons	8.280	1.021	522	9.823	39,2	28,5	20,5	-

Volledige response	8.280	997	510	9.787	39,2	27,8	20,0	-
Onvolledig/afgebroken respons	0	24	12	36	0,0	0,7	0,5	0,2
Nog in behandeling	0	0	6	6	0	0	0	0
Door naar volgende mode	12.506	-	-	-	59,1	-	-	-
w.v. Uitgedund / niet uitgezet	6.436	-	-	-	51,5	-	-	-
w.v. naar CATI	3.564	-	-	-	58,7	-	-	-
naar CAPI	2.506	-	-	-	41,3	-	-	-

Bij de kaderfouten zijn 504 capi adressen zonder eindresultaat toegevoegd. Dit zijn geen 'echte' kaderfouten, maar deze adressen zijn door de Corona maatregelen in principe niet of niet volledig benaderd, zoals dat zou moeten volgens de benaderstrategie.

Om tot de daadwerkelijke uitzet in kalenderjaar 2020 te komen, waarvoor ook in 2020 respons is gerealiseerd, is de uitzet vanuit de cawi porties van 2020 geteld:

- plus de cati en capi herbenaderingsporties vanuit cawi november en december 2019 die in 2020 zijn uitgevoerd;
- minus de cati en capi herbenaderingsporties vanuit cawi november en december 2020 die in 2021 zijn uitgevoerd.

Uit tabel 3.7.3b kan worden afgeleid dat in kalenderjaar 2020, 9.787 (volledige) responsen zijn gerealiseerd. Hiermee wordt niet voldaan aan de responseis van 10.000 responsen uit randvoorwaarde 7 van paragraaf 1.1.

Uit tabel 3.7.3b kan ook worden afgeleid wat de responspercentages zijn voor de telefonische en aan-huis waarneming, die betrekking hebben op alleen de herbenaderingsporties die zijn uitgevoerd in 2020. De telefonische herbenadering presteert met 2,4 procentpunten onder de responsverwachting (gerealiseerd 27,8% versus target 30,2%). Opvallend in tabel 3.7.3b is dat een groot deel van de steekproef voor de telefonische herbenadering nog steeds niet wordt bereikt (18,5%) of een kaderfout als resultaat heeft (23,8%), hetgeen vrijwel volledig afgesloten telefoonnummers betreft. De aan-huis herbenadering presteert met 9,3 procentpunten nog steeds ruim onder de responsverwachting (gerealiseerd 20,0% versus target 29,3%), wat volledig is toe te schrijven aan de Corona maatregelen en als gevolg hiervan het niet kunnen uitvoeren van de aan-huis waarneming (zoals voorgeschreven door de benaderstrategie) in een deel van 2020.

Respons naar mode en steekproefportie

Tabel 3.7.4 geeft de responsaantallen en -percentages naar mode en steekproefportie voor alle steekproefporties die in 2019 zijn gestart, waarvan herbenaderingsporties doorstromen naar 2020 en van alle steekproefporties die in 2020 zijn gestart, waarvan een deel van de herbenaderingsporties doorstroomt naar 2021. Tabel 3.7.4 bevat dus ook responsen die in 2019 en 2021 zijn gerealiseerd, dit zijn respectievelijk de groen en blauw gearceerde cellen.

Concreet betreft dit:

- voor de steekproefportie die gestart is in november 2019 met de internetwaarneming, de internetwaarneming in november 2019 (763 gerealiseerde responsen) en de telefonische herbenadering in december 2019 (71 responsen gerealiseerd);
- voor de steekproefportie die gestart is in december 2019 met de internetwaarneming, de internetwaarneming in december 2019 (703 responsen gerealiseerd);
- voor de steekproefportie die gestart is in november 2020 met de internetwaarneming, de aan-huis herbenadering in januari 2021 (7 gerealiseerde responsen);

- voor de steekproefportie die gestart is in december 2020 met de internetwaarneming, de telefonische herbenadering in januari 2021 (105 responsen gerealiseerd) en de aan-huis herbenadering in februari 2021 (13 responsen gerealiseerd).

Voor de steekproefporties van januari tot en met juni werd in de internetronde gemiddeld 39,7% respons gerealiseerd. Voor de steekproefporties van juli tot en met december was dit gemiddeld 38,6%, een daling van 1,1 procentpunten. Voor de internetwaarneming geldt dus dat de gerealiseerde respons in de tweede helft van 2020 iets slechter was. De cawi-target (41,3%) is met uitzondering van de maand april, het gehele jaar in geen enkele andere maand gehaald.

Bij de telefonische waarneming is de gemiddeld gerealiseerde respons voor de steekproefporties van juli tot en met december 1,4 procentpunten lager dan voor de steekproefporties van januari tot en met juni. Dit is gedeeltelijk te verklaren doordat de externe partijen, die verantwoordelijk zijn voor de telefoonnummerverrijking, in de 2^e helft van 2020 een lagere kwaliteit telefoonnummers hebben geleverd (wat op haar beurt weer heeft geleid tot een hoger percentage kaderfouten, met name van de categorie 'telefoonnummer afgesloten'), waardoor indirect minder respons bij de telefonische waarneming is gerealiseerd.

Ook bij de aan-huis waarneming is de respons van juli tot en met december 1,7 procentpunten lager dan voor de steekproefporties van januari tot en met juni. Echter in tegenstelling tot de andere modes heeft de aan-huis waarneming het grootste deel van het jaar te maken gehad met diverse maatregelen als gevolg van corona, waardoor vergelijkingen over het jaar niet zo zinvol zijn.

Tabel 3.7.4: Responsaantallen en -percentages naar mode en steekproefportie, LSM 2020

		Steekproefportie														
Mode		Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totaal
CAWI	Uitzet	2.008	2.008	1.697	1.697	1.697	1.697	1.697	1.697	1.827	1.827	1.827	1.827	1.827	1.827	25.160
	Respons															
	-aantal	763	703	643	654	674	729	664	681	702	698	707	698	711	719	9.746
	-%	38,0	35,0	37,9	38,5	39,7	43,0	39,1	40,1	38,4	38,2	38,7	38,2	38,9	39,4	38,7
CATI	Uitzet	291	274	274	274	274	274	273	323	323	323	323	323	323	349	4.221
	Respons															
	-aantal	71	65	67	98	74	80	86	92	96	86	82	81	90	105	1.173
	-%	24,4	23,7	24,5	35,8	27,0	29,2	31,5	28,5	29,7	26,6	25,4	25,1	27,9	30,1	27,8
CAPI	Uitzet	212	212	212	212	212	212	212	212	212	212	212	212	212	212	2.968
	Respons															
	-aantal	82	82	39	11	14	38	23	20	55	50	59	37	7	13	530
	-%	38,7	38,7	18,4	5,2	6,6	17,9	10,8	9,4	25,9	23,6	27,8	17,5	3,3	6,1	17,9
Totaal	Respons															
	-aantal	916	850	749	763	762	847	773	793	853	834	848	816	808	837	11.449
	-%	45,6	42,3	44,1	45,0	44,9	49,9	45,6	46,7	46,7	45,6	46,4	44,7	43,8	43,2	45,3
	Target	48,9	48,5	49,8	49,8	49,8	49,8	49,8	50,2	48,1	48,1	48,1	48,1	49,1	50,1	

Respons naar mode en kwartaal

Tabel 3.7.5a geeft het gerealiseerde aantal responsen naar mode en kwartaal. Het betreft responsen die daadwerkelijk in kalenderjaar 2020 zijn gerealiseerd.

Tabel 3.7.5a: Responsaantallen naar mode en kwartaal, LSM 2020

Mode	Kwartaal				Totaal
	1	2	3	4	
CAWI	1.971	2.074	2.107	2.128	8.280
CATI	230	240	274	253	997
CAPI	203	63	98	146	510
Totaal	2.404	2.377	2.479	2.527	9.787

Uit tabel 3.7.5a kan worden geconcludeerd dat de totaal gerealiseerde respons gedurende het tweede kwartaal licht daalt (1^e lockdown) en daarna gedurende de rest van het jaar weer toeneemt. Aan de wens om de totale respons zo goed mogelijk over het jaar te spreiden en per kwartaal ongeveer gelijk te houden, is naar verwachting redelijk goed voldaan.

Tabel 3.7.5b geeft de modeverhoudingen in procenten weer per kwartaal en totaal. Uit de tabel blijkt, dat de modeverhoudingen per kwartaal elkaar niet veel ontlopen. De verschillen die er zijn, zijn waarschijnlijk grotendeels veroorzaakt door de coronamaatregelen die golden voor de aan-huis waarneming.

Bij internet is het verschil maximaal 5,3 procentpunten, bij de telefonische waarneming 1,5 procentpunten en bij de aan-huis waarneming maximaal 5,7 procentpunt. Van alle in 2020 gerealiseerde responsen is 84,6% gerealiseerd via internet, 10,2% via de telefonische waarneming en 5,2% via de aan-huis waarneming (en deels de alternatieve waarneming die gold voor de aan-huis waarneming, zie maatregelen paragraaf 4.2).

Tabel 3.7.5b: Modeverhoudingen in procenten naar kwartaal, LSM 2020

Mode	Kwartaal				Totaal
	1	2	3	4	
CAWI	82,0	87,3	85,0	84,2	84,6
CATI	9,6	10,1	11,1	10,0	10,2
CAPI	8,4	2,7	4,0	5,8	5,2
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Respons naar mode en leeftijdscategorie

Tabellen 3.7.6a en 3.7.6b geven de responsresultaten in aantallen en percentages naar mode en leeftijdscategorie. In tegenstelling tot tabel 3.7.3a en 3.7.4 is in tabellen 3.7.6a en 3.7.6b gekozen om de resultaten te beperken tot de waarneming in 2020. Er zijn dus geen resultaten uit 2019 en 2021 meegenomen. Het betreft dus ook hier alleen responsen die daadwerkelijk in kalenderjaar 2020 zijn gerealiseerd.

Op basis van tabellen 3.7.6a en 3.7.6b kan worden bepaald hoe de in 2020 gerealiseerde respons, te weten 9.787 responsen, is verdeeld naar leeftijd en mode.

Uit tabel 3.7.6a blijkt dat het daadwerkelijk totaal uitgezette aantal steekproefelementen bij de telefonische en aan-huis waarneming lager is dan het aantal steekproefelementen dat voor de telefonische en aan-huis waarneming beschikbaar was (het potentieel uit te zetten aantal, de categorie 'nog geen eindresultaat' bij internet). Dit komt doordat een deel van de steekproefelementen bij de telefonische en aan-huis waarneming is uitgedund, zie randvoorwaarde 13 uit paragraaf 1.1.

Uit tabel 3.7.6.b blijkt dat de responsbereidheid via internet het laagst is in de leeftijdscategorie 20-34 jaar met 32,7% respons. Het verschil is maximaal 10,4 procentpunten tussen de leeftijdscategorieën 20-34 en 35+. Ook de telefonische en aan-huis herbenaderingen zijn het minst succesvol in de leeftijdscategorie 20-34 jaar. Bij de telefonische waarneming bedraagt het verschil maximaal 13,7 procentpunten tussen de leeftijdscategorieën 20-34 en 35+. Bij de aan-huis waarneming bedraagt het verschil maximaal 10,1 procentpunten tussen de leeftijdscategorieën 15-19 en 20-34 jaar. Het is echter zeker niet zo dat de groep 20-34 jaar slecht deelneemt aan het onderzoek. Uit tabel 3.7.7 blijkt namelijk dat het gerealiseerd aantal responsen (3.040) in deze leeftijdscategorie weliswaar een stuk lager is dan het vooraf verwachte aantal responsen (3.382), maar in verhouding nog steeds 89,9% van de verwachting is.

Overall kan worden geconcludeerd dat de leeftijdscategorie 20-34 jaar het minst goed deelneemt aan het onderzoek, maar nog steeds volgens verwachting respondeert.

Tabel 3.7.6a: Responsoverzicht naar mode en leeftijdscategorieën (aantal), LSM 2020

Mode		Leeftijdscategorie (aantal)		
		15-19	20-34	35+
CAWI	Uitgezette steekproef	1.263	7.708	12.173
	Kaderfouten	1	5	14
	Non-respons	9	77	251
	Volledige respons	518	2.518	5.244
	Onvolledige respons	0	0	0
	Nog geen eindresultaat	735	5.108	6.663
CATI	Uitgezette steekproef	208	1.446	1.927
	Kaderfouten	50	400	402
	Non-respons	100	752	856
	Volledige respons	58	289	650
	Onvolledige respons	0	5	19
CAPI	Uitgezette steekproef	125	1.300	1.119
	Kaderfouten	46	362	313
	Non-respons	44	692	550
	Volledige respons	35	233	242
	Onvolledige respons	0	7	5
Totale Respons		611	3.040	6.136

Tabel 3.7.6b: Responsoverzicht naar mode en leeftijdscategorieën (percentage), LSM 2020

Mode		Leeftijdscategorie (%)		
		15-19	20-34	35+
CAWI	Uitgezette steekproef	100,0	100,0	100,0
	Kaderfouten	0,1	0,1	0,1
	Non-respons	0,7	1,0	2,1
	Volledige respons	41,0	32,7	43,1
	Onvolledige respons	0,0	0,0	0,0
	Nog geen eindresultaat	58,2	66,3	54,7
CATI	Uitgezette steekproef	100,0	100,0	100,0
	Kaderfouten	24,0	27,7	20,9
	Non-respons	48,1	52,0	44,4
	Volledige respons	27,9	20,0	33,7
	Onvolledige respons	0,0	0,3	1,0
CAPI	Uitgezette steekproef	100,0	100,0	100,0
	Kaderfouten	36,8	27,8	28,0
	Non-respons	35,2	53,2	49,2
	Volledige respons	28,0	17,9	21,6
	Onvolledige respons	0,0	0,5	0,4

Respons naar leeftijdscategorie en aandeel populatie

Tabel 3.7.7 geeft voor de drie leeftijdscategorieën in tabel 3.7.6a het aandeel in het totaal aantal in 2020 gerealiseerde responsen en het verwachte aandeel in het totaal aantal responsen conform de aannames in paragraaf 1.5.

Tabel 3.7.7: Aandeel in 2020 gerealiseerde responsen en populatie naar leeftijd, LSM 2020

Leeftijdscategorie	Verwachte respons		Gerealiseerde respons	
	aantal	%	aantal	%
15-19	636	6,3	611	6,2
20-34	3.382	33,3	3.040	31,1
35+	6.124	60,4	6.136	62,7
totaal	10.142	100,0	9.787	100,0

In tabel 3.7.7 is terug te zien dat voor de leeftijdscategorie 15-19 jaar het aandeel gerealiseerde respons nagenoeg overeenkomt met het vooraf verwachte aandeel respons binnen deze leeftijdscategorie. Alleen voor de leeftijdscategorie 20-34 is het aandeel gerealiseerde respons lager dan het vooraf verwachte aandeel respons en voor de leeftijdscategorie 35+ juist hoger.

Voor de leeftijdscategorie 15-19 jaar is het aandeel gerealiseerde respons 0,1 procentpunt lager dan het vooraf verwachte aandeel respons binnen deze leeftijdscategorie. Voor de leeftijdscategorie 20-34 jaar is het aandeel gerealiseerde respons 2,2 procentpunten lager dan het vooraf verwachte aandeel respons binnen deze leeftijdscategorie. Voor de leeftijdscategorie 35+ tenslotte is het aandeel gerealiseerde respons 2,3 procentpunten hoger dan het vooraf verwachte aandeel respons binnen deze leeftijdscategorie.

Gewogen respons naar steekproefportie

Tenslotte is na afloop van de complete waarneemstrategie voor een steekproefportie het gewogen responspercentage uitgerekend, waarbij het responspercentage wordt gecorrigeerd voor over- en ondervetegenwoordiging van bepaalde groepen in de steekproef ten opzichte van een proportioneel getrokken steekproef. Dit betekent dat het responspercentage mag worden gewogen naar insluitkans, omdat de steekproef niet evenredig is getrokken. Het gewicht van een steekproefpersoon is 1 gedeeld door de kans waarmee die persoon is geselecteerd in de steekproef. Op deze manier tellen personen met een grotere insluitkans minder zwaar mee dan personen met een kleinere insluitkans.

Tabel 3.7.8 geeft het resultaat voor alle steekproefporties, waarvoor in 2020 de volledige waarneemstrategie is doorlopen, aangevuld met de steekproefporties november en december 2019, waarvan de herbenaderingsporties doorliepen in 2020. In het gewogen responspercentage wordt voor LSM ook gecorrigeerd voor de toegepaste uitdunning. Er wordt in de tabel een gewogen responspercentage gegeven met en zonder correctie voor kaderfouten.

Tabel 3.7.8: gewogen respons naar steekproefportie, LSM 2020

	Steekproefportie													
	2019		2020											
	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
% gewogen respons (zonder correctie voor kaderfouten)	58,2	64,3	53,4	53,4	52,9	55,5	52,6	52,6	60,8	58,3	59,1	55,3	53,0	54,5
% gewogen respons (met correctie voor kaderfouten)	61,0	65,5	55,8	55,9	55,4	57,7	55,2	54,6	64,2	61,2	61,7	58,3	55,8	57,9

5. Bijlage I – Benaderingsstrategie

5.1 Benaderingsstrategie internetwaarneming

Respondenten ontvangen een aanschrijfbrief met het verzoek om de vragenlijst via internet in te vullen. In de brief zijn een inlogcode en een gebruikersnummer opgenomen. Daarnaast wordt in de brief ingegaan op het doel van het onderzoek en wordt aangekondigd dat mogelijk een telefonische of aan-huis benadering volgt als geen reactie wordt ontvangen van de respondent via internet. Bij deze brief wordt tevens een incentive in de vorm van een cadeaukaart ter waarde van 5 euro toegevoegd. De aanschrijfbrieven worden zo mogelijk op dinsdag verstuurd met 72-uurs post. Twee weken na de verzending van de aanschrijfbrief wordt een rappelbrief verstuurd naar degenen die op dat moment nog niet hebben gerespondeerd. Weer twee weken later gebeurt hetzelfde. Beide brieven worden zo mogelijk op dinsdag met 72-uurs post verzonden. De verzenddatum van de brieven zijn zodanig gekozen, dat deze vlak voor het weekend op de mat vallen. Door feestdagen moet hier soms noodgedwongen van worden afgeweken.

5.2 Benaderingsstrategie telefonische waarneming

Voor steekproefporties die worden aangeboden aan de telefonische waarneming geldt een waarneemperiode van 15 werkdagen. Er wordt voorafgaand aan de telefonische herbenadering geen nieuwe brief gestuurd. Voor ieder steekproefelement worden drie contactpogingen gedaan, gespreid over de dagen van de waarneemperiode. Voor alle steekproefelementen vindt de eerste contactpoging plaats in de eerste week van de waarneemperiode. Per contactpoging worden drie belpogingen ondernomen, één in de ochtend, één in de middag en één in de avond.

5.3 Benaderingsstrategie aan-huis waarneming

De benaderingsstrategie die uitgevoerd wordt voor de aan-huis waarneming is analoog aan andere mixed-mode onderzoeken die eerder zijn uitgevoerd. In grote lijnen: er wordt geen aanschrijfbrief verstuurd voorafgaand aan deze benadering. In een maandportie worden alle steekproefadressen in de eerste helft van de betreffende maand ten minste één keer bezocht. Na zes vergeefse bezoeken wordt een adres niet meer benaderd, tenzij bij het zesde bezoek een harde afspraak is gemaakt voor een interview.